

Social- og boligminister Sophie Hæstorp Andersens talepapir ved samråd AK d. 27. februar 2025

Anledning	Samråd AK
Dato / tid	Torsdag d. 27/2 2025 kl. 13.00
Sted	Folketinget
Talens varighed	Ca. 10 min.
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål AK
Publikum og programpunkt	Socialudvalget

Samrådsspørgsmål AK

"Vil ministeren redegøre for, hvordan regeringen vil sikre, at mennesker med handicap ikke stilles værre i forhold til beskyttelse for overgreb og svigt samt retten til at leve, hvor man ønsker, med den nye aftale regeringen, LA, Konservative og Radikale Venstre har indgået 20. januar 2025 om tre initiativer fra rammeaftalen på handicapområdet?"

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for ordet.

Mennesker med handicap skal have den hjælp og støtte, de har behov for og ret til. Det skal de have for at overkomme de barrierer, som forhindrer dem i at deltage i samfundslivet på lige fod med alle andre.

Hjælpen skal tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger, og i samarbejde med den enkelte. Det er der ikke blevet ændret på – hverken med rammeaftalen fra maj eller i de efterfølgende delaftaler.

Den rette hjælp er afgørende for, at man kan leve et trygt og godt liv. Deltage i og bidrage til fællesskabet. Men realiteten i dag er, at kommunerne bruger alt for meget tid og økonomi på tilsyn, kontrol, dokumentation og bureaukrati. Frem for på mennesker. Derfor bliver vi nødt til at gøre noget anderledes. Også selvom det ikke er nogen nem opgave, og selvom der – helt forståeligt – er kritiske og bekymrede røster derude.

Vi har i de senere år set, at udgifterne til det specialiserede socialområde er steget med flere milliarder. Knap 7 milliarder kroner i perioden fra 2018 til 2023. Men på trods af det er der rigtig mange borgere og pårørende, som ikke nødvendigvis har mærket en bedre kvalitet. Det hænger ikke sammen. For nogen.

Det tyder på, at vi kan gøre det meget bedre, end vi gør i dag. At vi kan og skal bruge midlerne mere fornuftigt. Og det er i alles interesse, at midlerne på området bliver brugt bedst muligt, så vi får mest mulig velfærd for pengene.

Det er ikke nogen nem opgave. Men det har regeringen, Liberal Alliance, Konservative og Radikale Venstre taget ansvar for.

Først ved at indgå en rammeaftale på handicapområdet, som skal understøtte og sikre en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling af handicapområdet af høj kvalitet. Og dernæst ved konkret at indgå aftaler om at udmønte fire af initiativerne i rammeaftalen.

[Om et mere risikobaseret socialtilsyn]

Og hvis vi tager socialtilsynet som eksempel på den generelle problemstilling, så får alle tilbud og plejefamilier i dag tilsynsbesøg fra socialtilsynet mindst en gang om året, selvom kvaliteten er god, og de gør et godt stykke arbejde.

Men det er faktisk kun i 2 pct. af socialtilsynenes besøg, der medfører reaktioner i form af fx skærpet tilsyn eller påbud. Og tilbuddene scorer generelt højt på kvalitetsparametrene.

Samtidig har kommunerne udgifter for ca. 275 mio. kr. om året til socialtilsynene. Dertil kommer al den tid, som medarbejderne på tilbuddene skal bruge på tilsynet. Til at forberede tilsynet, som oftest er anmeldt og på bagefter også at følge op.

Og det viser for mig, at vi kan bruge ressourcerne mere effektivt, end vi gør i dag.

Med den aftale, der er indgået den 20. januar i år, der skaber vi forudsætningerne for et mere effektivt og mere risikobaseret tilsyn. Så der føres tilsyn og bruges ressourcer der, hvor det giver mening, og hvor risikoen for, at der er problemer, som fører til dårlig behandling af borgerne, er størst.

Konkret så fjerner vi kravet om et fast årligt tilsyn i alle sociale tilbud. I stedet skal socialtilsynene tilrettelægge besøgene efter en risikobaseret tilgang og tage afsæt i en fælles risikomodel baseret på relevante risikofaktorer.

Det betyder, at socialtilsynet kan fokusere deres ressourcer der, hvor der er problemer med kvaliteten. Og at tilbuddene kan frigøre ressourcer til borgernære opgaver.

Der vil dog være et krav om, at alle tilbud skal have tilsynsbesøg mindst hvert tredje år, og at alle plejefamilier skal have tilsynsbesøg mindst hvert andet år.

Og socialtilsynets tilsynsbesøg skal fremover aflægges uanmeldt, medmindre særlige forhold gør det nødvendigt, at tilsynsbesøg foretages anmeldt. Anmeldelse vil fremover maksimalt kunne ske med 4 ugers varsel, og på den måde så sikrer vi også, at man får et mere retvisende billede, også af det man kommer ud til i forhold til den hverdag der er på tilbuddene, frem for at man, som man hører i nogle tilfælde,

har gjort ekstra rent den dag, og sikret at der er ekstra opmærksomhed på at have styr på det lige den dag.

Samtidig forenkler vi også tilsynet. Kvalitetsmodellen forenkles, så tilbud og plejefamilier fremover skal vurderes på færre parametre, og dermed heller ikke på parametre, som ikke er relevante for tilbuddet.

Og som noget ret centralt for mig præciserer vi kommunernes pligt til at føre et personrettet tilsyn. For det er jo i det personrettede tilsyn og i samspillet med socialtilsynet, at problemerne i forhold til den enkelte borger opdages og skal håndteres.

Oplysninger fra det personrettede tilsyn er én måde at få relevante oplysninger om tilbuddene på. Henvendelser til whistleblowerordningen er en anden og meget vigtig kilde til oplysninger om foruroligende forhold. Så derfor styrker vi whistleblowerordningen.

Vi har set alt for mange sager i medierne om meget kritisable forhold på botilbud. Med snyd, svigt og udnyttelse af både borgere og systemet.

Der har været sager med ejere, der udbetaler millioner til sig selv. Botilbud, der bliver lukket, men dukker op igen med samme ejere eller ledelse i nye lokaler. Konkrete sager, hvor personer med handicap bliver ofre for en forrået praksis på tilbuddet. Det kan vi selvfølgelig ikke leve med.

Derfor har vi også som led i den politiske aftale aftalt at undersøge, hvordan vi kan dæmme op for snyd og svigt på tilbud. Herunder regler om karens, økonomiske tilsyn og krav til ledere og ejere på botilbud.

Vi vil samtidigt undersøge mulige initiativer i forhold til kommunernes anvendelse af det man kalder ikke-godkendte tilbud, i forbindelse med anbringelser

Det er således ikke intentionen med forslaget at stille borgerne værre i forhold til beskyttelse mod svigt og overgreb. Tværtimod.

Men det er selvfølgelig ikke gjort med den politiske aftale og udmøntningen af den, så derfor har vi aftalt, at aftalekredsen vil følge implementeringen løbende og vil drøfte den med Sammen om Handicap.

[Om beløbsgrænsen på 10 pct. for alternative tilbud]

Med aftalen fra den 20. januar er vi også blevet enige om at indføre en beløbsgrænse på 10 pct. for alternative tilbud.

Det kan måske lyde lidt teknisk - men det betyder konkret, at borgere der er visiteret til længerevarende botilbud og botilbudslignende tilbud fremover kan ønske et tilbud i en anden kommune, som ikke er mere end 10 pct. dyrere end det tilbud, kommunen har visiteret borgeren til.

Der er i dag eksempler på, at borgere har kunnet vælge tilbud, der er op til 25 pct. dyrere, end det kommunen oprindeligt har visiteret til. Det gør udgifterne til botilbud meget uforudsigelige for kommunerne.

Jeg synes, det er vigtigt at slå fast, at der jo ikke er tale om en afskaffelse af det frie valg. Tværtimod – for borgeren har ret til frit valg af alternativt tilbud, der faktisk kan være op til 10 pct. dyrere end det, som kommunen har visiteret til ud fra en vurdering af borgerens behov.

Borgere, der er visiteret til længerevarende botilbud, vil altså fortsat kunne ønske et konkret alternativt tilbud et andet sted i landet, fx fordi det er tættere på familien eller borgerens øvrige netværk.

Samtidig vil jeg gerne slå fast, at vi ikke ændrer ved kommunernes visitationsansvar eller ansvar for at sikre, at et tilbud opfylder borgerens konkrete og individuelle behov.

Både før og efter indførelsen af beløbsgrænsen vil kommunerne altså skulle visitere borgeren til et tilbud, der er egnet til at tilgodese borgerens behov.

[Afrunding]

Så hvis jeg skal samle op på spørgsmålet, så er regeringen og aftalepartierne optaget af at sikre borgerne mod svigt og bevare det frie valg af botilbud. Og det er i overensstemmelse med de delaftaler, vi har indgået.

Derudover mener jeg, at vi nu får et mindre tungt administrativt system, samtidig med at vi øger styringsmulighederne for kommunerne. Det gør det lettere for borger og kommune at navigere i systemet.

Det betyder ikke, at vi er i mål på handicapområdet. For vi har flere initiativer i rammeaftalen, som regeringen og aftalepartierne ønsker skal føre til øget faglighed på handicapområdet og flere muligheder for den enkelte, der lever med en funktionsnedsættelse. Og det arbejde ser jeg frem til.

Tak for ordet.